
Miljööverdomstolen

MÖD 2003:98

Målnummer: M454-02 **Avdelning:** 13

Avgörandedatum: 2003-10-17

Rubrik: Tillstånd enligt miljöskyddslagen att anlägga och driva fabrik för tillverkning av dentritiska polymerer-----En fastighetsägare som bodde vid en å 11-12 km nedströms verksamhetsområdet fick överklaga ett tillstånd till verksamheten som medförde utsläpp i vattnet av inte lätt nedbrytbara, bioackumulerbara och toxiska ämnen. [Se dock dom samma dag, MÖD 2003:99 (M 714-03)].

Lagrum: 16 kap. 12 § miljöbalken (1998:808)

Rättsfall:

REFERAT

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, miljödomstolen, dom 2001-12-20 i mål nr M 403-99, se bilaga A

KLAGANDE

GK

MOTPART

Perstorp Aktiebolag

Ombud

SÅB-W

SAKEN

Tillstånd enligt miljöskyddslagen (1969:387) att anlägga och driva fabrik för tillverkning av dendritiska polymerer i Perstorps kommun

MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Miljööverdomstolen ändrar miljödomstolens dom endast på det sättet att punkten D2 i beslutet om delegation skall ha följande lydelse:

D2. De åtgärder som bedöms motiverade för att inte störa driften i avloppsreningsverket eller skada Ybbarpsån och närbelägna dricksvattenbrunnar.

YRKANDEN M.M. I MILJÖÖVERDOMSTOLEN

GK har yrkat att Miljööverdomstolen avslår Perstorp Aktiebolags ansökan.

Bolaget har i första hand hemställt att överklagandet skall avvisas och i andra hand bestritt ändring.

Naturvårdsverket har fått möjlighet att yttra sig till Miljööverdomstolen men har avstått från att göra det.

Miljööverdomstolen har avgjort målet utan huvudförhandling med stöd av 23 kap. 6 § första stycket första meningen miljöbalken.

UTVECKLING AV TALAN I MILJÖÖVERDOMSTOLEN

GK

Den sökta verksamheten kommer att ge upphov till kontinuerliga utsläpp av ej nedbrytbara ämnen. Avståndet mellan utsläppspunkten och hennes fastighet saknar därför betydelse. Det har inte gjorts några relevanta undersökningar av hur de redan befintliga utsläppen från bolagets anläggning påverkar hennes dricksvattenbrunn. Det har bara utförts en standardanalys som inte omfattar andra kemiska ämnen än sådana som i olika halter normalt förekommer i grundvatten. För att utesluta att andra kemiska ämnen, t.ex. molybden, fenol och formalin förekommer i vattnet måste man utföra en särskild analys för varje särskilt ämne. Några sådana analyser har bolaget inte gjort. Den olägenhet som oron över att fastighetens dricksvatten påverkas av utsläppen från bolagets verksamhet är tillräcklig för att grunda rätt för henne att överklaga miljödomstolens dom. Orsakssambandet mellan den miljöfarliga verksamheten och olägenheten är uppenbart.

Det är oklart hur den planerade verksamheten kommer att påverka vattenkvaliteten i Ybbarpsån, som redan är hårt belastad som recipient. Det saknas därför förutsättningar att meddela tillstånd för den sökta verksamheten.

Bolaget

GKs fastighet Herrevadskloster 2:53 gränsar till Ybbarpsån och är belägen 11-12 kilometer nedströms bolagets utsläppspunkt i ån. GK tar enligt egen uppgift sitt dricksvatten från en egen brunn, belägen cirka 12 meter från åkanten. Ybbarpsån passerar genom Storarydsdammen, Östra Sorrödssjön och Västra Sorrödssjön innan den mynnar i Rönne å och där kommer i nivå med GKs fastighet som är belägen vid provpunkten 22.

Den 28 april 1999 tog miljökontoret i Klippans kommun prover på vattnet i brunnen. Analysresultatet visade att vattnet har mindre lämpliga egenskaper som dricksvatten, vilka dock rimligen inte kan hänföras till bolagets verksamhet. Inte heller någon annan parameter indikerade att bolagets verksamhet påverkar vattnet i GKs brunn negativt.

Av rapporten "Miljöförhållanden i Ybbarpsån nedströms Perstorp AB", som på bolagets uppdrag utförts av Ekologgruppen i Landskrona AB, framgår bl.a. att det idag inte finns några uppgifter som indikerar störningar på organismlivet i Rönne å nedströms Ybbarpsåns utflöde, att det nedströms Sorrödssjöarna är svårt att skilja eventuell påverkan från bolagets verksamhet från påverkan av läckage från jordbruksmark, enskilda avlopp och lantbruksanläggningar, att det i Sorrödssjöarna och nedströms dem för flertalet parametrar är svårt att göra några direkta kopplingar till utsläppet från bolagets verksamhet, att påverkan på Rönne å generellt bedöms som liten och att utsläppsmängderna från bolagets verksamhet i förhållande till ämnestransporterna i Rönne å trots allt är förhållandevis små.

Med hänsyn till dels avståndet från bolagets anläggning till GKs fastighet, dels Ekologgruppens konstateranden, anser bolaget att Gun Karlsson inte berörs av verksamheten på ett sådant sätt att hon har rätt att överklaga miljödomstolens dom. GK har inte heller styrkt något orsakssamband mellan bolagets verksamhet och den påstådda kvaliteten på dricksvattnet i hennes brunn.

Processavloppsvatten från tillverkningen av Boltorn kommer att ledas till det avloppsreningsverk som drivs av Perstorp Support AB med stöd av en dom som miljödomstolen meddelade den 2 september 1999. Några klagomål på utsläppen från reningsverket framfördes inte i det dåvarande målet. Den nu aktuella domen har inte föranlett någon ändring av domen för reningsverket.

När det gäller organiskt material i allmänhet har avloppsreningsverket en mycket god reduktion på ca 92 % räknat som TOC (Total Organic Carbon).

Återstående TOC består till stor del av så kallad SMP (Soluble Microbial Products), dvs. naturliga vattenlösliga restprodukter från mikrobiologin i reningsprocessen. Vidare kan nämnas att utsläppen från avloppsreningsverket under åren 1993-2001 har sjunkit med 44 % till 183 kg TOC/dygn räknat som årsmedelvärde. Denna minskning har skett trots en kraftig ökning av produktionen inom bolagets industriområde. Bolaget hävdar därmed att det inte finns något absolut samband mellan ökad produktion inom industriområdet och ökade utsläpp från bolagets avloppsreningsverk.

Underlag från försök i laboratorieskala av den planerade produktionen av Boltorn visar att processavloppen från den verksamheten i huvudsak är mycket lätt nedbrytbara, varför påverkan på utgående vatten från avloppsreningsverket och recipienten beräknas bli mycket liten.

Bolaget tar därmed ett stort ansvar för att minska sin totala påverkan på recipienten. Vidare anser bolaget att produktion av Boltorn inte behöver innebära ökade totala utsläppsmängder från avloppsreningsverket.

I Naturvårdsverkets yttrande till miljödomstolen angavs att det föreligger osäkerhet och oklarheter om Boltorns miljöpåverkan, främst avseende utsläpp till vatten. Bolaget vill påpeka att Naturvårdsverkets yttrande baseras på den ursprungliga ansökan och den tekniska beskrivningen, vilka gavs in 1998. Mängden beräknat utsläpp till avloppsreningsverket från den planerade Boltornfabriken har därefter kraftigt reducerats. Förklaringen till att utsläppsmängderna kunnat minskas väsentligt är att Boltorn E (som var den produkt som gav upphov till mest vattenburna utsläpp) inte kommer att tillverkas. Bolaget har alltså kunnat tillmötesgå Naturvårdsverkets önskemål om fortsatta begränsningar i utsläppen.

När det gäller de specifika kemikalier som tas upp i bolagets miljörapport anser bolaget att man har en mycket god reduktion av dessa över sitt avloppsreningsverk och att inga hälsoskadliga halter av dessa kan uppkomma i Ybbarpsån från bolagets normala verksamhet. Fenol och formaldehyd mäts regelbundet i utgående vatten från avloppsreningsverket och förekommer mycket sällan i detekterbara halter. Dessa ämnen kan därmed inte på grund av bolagets verksamhet uppnå för människan skadliga halter i Ybbarpsån. Metanol, myrsyra och natriumformiat förekommer naturligt i miljön och är mycket lätt nedbrytbara ämnen som normalt inte förekommer i utgående vatten från bolagets avloppsreningsverk. Skulle, mot förmodan, något av ovanstående ämnen finnas i utgående vatten från avloppsreningsverket, bryts dessa ämnen lätt ner i naturen. Inte heller penta (pentaerytritol), TMP (trimetylolpropan) eller allylalkohol kan detekteras i utgående vatten.

Mängden natriumklorid och natriumsulfat i utgående vatten från avloppsreningsverket ger inte heller upphov till sådana halter klorid eller sulfat som anses ge otjänligt dricksvatten. Möjligen skulle den totala mängden natrium och eventuellt även sulfat kunna ge halter kring gränsvärdet för "tjänligt med anmärkning" omedelbart nedströms bolagets utsläppspunkt. Alla dessa tre joner visar dock låga halter i de prover som miljökontoret den 28 april 1999 tog på Gun Karlssons kranvatten. Molybden förekommer naturligt i de flesta vatten, och halten molybden i Ybbarpsån nedströms bolaget ligger långt under de gränsvärden för dricksvatten som anges av Världshälsoorganisationen, WHO.

När det gäller kemikaliernas koppling till den planerade produktionen av Boltorn är det endast penta och TMP som kan bli aktuella. De mängder av dessa två ämnen som kan komma till avloppsreningsverket via produktion av Boltorn, innebär dock endast en marginell ökning jämfört med dagens behandlade mängder av penta respektive TMP, varför en koppling mellan produktionen av Boltorn och ökade halter i Ybbarpsån av dessa ämnen inte kan anses relevant. Till detta kommer att TMP och penta brukar anses som stabila ämnen som inte heller är "hälsoskadliga, farligt vid förtäring (R22)" enligt bedömningsgrunder i Kemikalieinspektionens föreskrifter. Detta även vid avsevärt högre doser än vad som skulle kunna vara möjliga i Ybbarpsån.

Ybbarpsåns allmänna lämplighet som dricksvattentäkt påverkas negativt av ett

flertal omständigheter. Vattnet är redan uppströms bolaget ett tämligen humusrikt ytvatten som kan ge smak, lukt och färg. Vattnet har redan uppströms bolaget lågt pH och låg alkalinitet (vilket dock förbättras något efter bolagets utsläppspunkt) som tillsammans med låg totalhårdhet brukar anses innebära en risk för att metaller löses ut från ledningsnät och utrustning, vilket i sin tur innebär att vatten kan bli otjänligt som dricksvatten. Nedströms bolaget vid Sorrödssjöarna och ner till Herrevadskloster rinner Ybbarpsån genom ett jordbrukslandskap, vilket kan ge höga kväve- och fosforhalter och eventuellt rester av bekämpningsmedel. Den höga temperaturen i Ybbarpsån under sommartid, tillsammans med djurhållning vid ån och Sorrödssjöarna samt sanitära utsläpp från bebyggelsen utmed ån, har tidigare visat sig kunna ge en ökad bakteriologisk aktivitet i vattnet.

Bolaget anser att det inte finns någon relevant koppling mellan den sökta verksamheten och en befärad försämrad vattenkvalitet i Ybbarpsån eller i brunnar som får sitt vatten från ån. Inte heller i övrigt anser bolaget att utgående vatten från bolagets avloppsreningsverk kan anses vara den avgörande orsaken till att Ybbarpsåns vatten är mindre lämpligt som råvatten till dricksvatten.

MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÅL

Frågan om talerätt

Bolagets tillverkning av dendritiska polymerer medför utsläpp till Ybbarpsån av processavloppsvatten. Även efter rening innehåller utsläppen ämnen som kan påverka miljön. Utöver dem som bolaget särskilt har uppehållit sig vid i Miljööverdomstolen är det fråga om sådana ämnen som monobutyltennoxid, xylen och heptan. Utsläppen kommer att avse bl.a. ämnen som inte är lätt nedbrytbara, som är bioackumulerbara eller som är toxiska i vattenmiljö.

GKs fastighet är belägen nedströms Ybbarpsån i förhållande till utsläppspunkten. Fastigheten ligger visserligen på förhållandevis långt avstånd, 11-12 kilometer, men likväl i anslutning till en av bolagets provpunkter. Dricksvattenbrunnen är belägen endast cirka 12 meter från åkanten.

Mot denna bakgrund får miljödomstolens dom anses angå GK på ett sådant sätt att hon får överklaga den. Hennes överklagande skall följaktligen prövas i sak.

Målet i sak

Miljööverdomstolen delar miljödomstolens uppfattning att verksamheten är tillåtlig.

Miljööverdomstolen instämmer också i bedömningen att det kan behövas provtagningar av för bolaget relevanta parametrar i dricksvattenbrunnar som är belägna nära Ybbarpsån.

Det ankommer på tillsynsmyndigheten att i sådant fall ställa krav på kontrollprogrammets innehåll. I konsekvens härmed bör det delegeras till tillsynsmyndigheten att även bestämma de ytterligare villkor som fordras för att sådana vattentäkter inte skall skadas. Ett eventuellt beslut om ytterligare villkor bör ske mot bakgrund av tillsynsmyndighetens samlade kunskap om utsläppen till vatten från verksamhet. Det saknas därför skäl att knyta ett sådant beslut enbart till resultatet av bolagets arbete med att kartlägga och karaktärisera processavloppsvattnet.

Beslutet om delegation under punkten D2 skall följaktligen ändras. Vad som förevarit i Miljööverdomstolen föranleder i övrigt ingen annan bedömning än den som miljödomstolen har gjort.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2003-11-14

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Gudmund Toijer, referent, och Henrik Runeson, miljörådet Inge Bodin samt hovrättsassessorn Inge Karlström.

Enhälligt.

Sökord: Talerätt; Miljöfarlig verksamhet; Närboende; Perstorp AB

Litteratur:

Miljööverdomstolen

MÖD 2003:99

Målnummer: M714-03 **Avdelning:** 13

Avgörandedatum: 2003-10-17

Rubrik: Tillstånd enligt miljöbalken att anlägga och driva en anläggning för produktion av myrsyra m.m.-----En fastighetsägare som bodde vid en å 11-12 km nedströms verksamhetsområdet fick inte överklaga ett tillstånd till verksamheten som medförde utsläpp i vattnet som bedömdes vara lätt nedbrytbara. [Se dock dom samma dag, MÖD 2003:98 (M 454-02).]

Lagrum: 16 kap. 12 § miljöbalken (1998:808)

Rättsfall:

REFERAT

RÄTTEN

Hovrättsråden Gudmund Toijer, referent, och Henrik Runeson, miljörådet Inge Bodin samt hovrättsassessorn Inge Karlström

PROTOKOLLFÖRARE

Inge Karlström, även föredragande

KLAGANDE

GK

MOTPART

Perstorp Aktiebolag

Ombud

SÅW-B

SAKEN

Tillstånd enligt miljöbalken att anlägga och driva en ny anläggning för produktion av myrsyra m.m. jämte tillstånd till befintlig produktion av myrsyra m.m., inom Perstorps kommun

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, miljödomstolen, dom 2002-12-12 i mål nr M 118-01

Föredraganden anmäler följande.

Miljödomstolen har i den överklagade domen lämnat Perstorp Aktiebolag (bolaget) tillstånd enligt miljöbalken till befintlig och utökad produktion av myrsyra m.m.

GK har överklagat domen.

Bolaget har hemställt att överklagandet skall avvisas och anført bl.a. följande. GKs fastighet X 2:53 gränsar till Ybbarpsån och är belägen 11-12 kilometer nedströms bolagets utsläppspunkt i ån. GK tar enligt egen uppgift sitt dricksvatten från en egen brunn som är belägen cirka 12 meter från åkanten.

Ybbarpsån passerar genom Storarydsdammen, Östra Sorrödssjön och Västra Sorrödssjön innan den mynnar i Rönne å och där kommer i nivå med GKs fastighet som är belägen vid provpunkten 22.

Den 28 april 1999 tog miljökontoret i Klippans kommun prover på vattnet i brunnen. Analysresultatet visade att vattnet har mindre lämpliga egenskaper som dricksvatten, vilka dock rimligen inte kan hänföras till bolagets verksamhet. Inte heller någon annan parameter indikerade att bolagets verksamhet påverkar vattnet i GKs brunn negativt.

Av rapporten "Miljöförhållanden i Ybbarpsån nedströms Perstorp AB", som på bolagets uppdrag utförts av Ekologgruppen i Landskrona AB, framgår bl.a. att det idag inte finns några uppgifter som indikerar störningar på organismlivet i Rönne å nedströms Ybbarpsåns utflöde, att det nedströms Sorrödssjöarna är svårt att skilja eventuell påverkan från bolagets verksamhet från påverkan av läckage från jordbruksmark, enskilda avlopp och lantbruksanläggningar, att det i Sorrödssjöarna och nedströms dem för flertalet parametrar är svårt att göra några direkta kopplingar till utsläppet från bolagets verksamhet, att påverkan på Rönne å generellt bedöms som liten och att utsläppsmängderna från bolagets verksamhet i förhållande till ämnestransporterna i Rönne å trots allt är förhållandevis små.

Med hänsyn till dels avståndet från bolagets anläggning till GKs fastighet, dels Ekologgruppens konstateranden, anser bolaget att GK inte berörs av verksamheten på ett sådant sätt att hon har rätt att överklaga miljödomstolens dom. GK har inte heller styrkt något orsakssamband mellan bolagets verksamhet och den påstådda kvaliteten på dricksvattnet i hennes brunn.

Avloppet från industriområdet leds till det avloppsreningsverk som drivs av Perstorp Support AB med stöd av en dom som miljödomstolen meddelade den 2 september 1999. Några klagomål på utsläppen från reningsverket framfördes inte i det dåvarande målet. Den nu aktuella domen har inte föranlett någon ändring av domen för reningsverket.

GK har bestritt avvisningsyrkandet och anfört bl.a. följande. Ybbarpsån är hårt belastad som recipient. De totala utsläppen av processavloppsvatten från Perstorps industrier är mycket stora i förhållande till vattenföringen i Ybbarpsån. Det har inte gjorts några relevanta undersökningar av hur redan de befintliga utsläppen påverkar hennes dricksvattenbrunn som är belägen nära Ybbarpsån. Hon känner en stor oro för att dricksvattnet i brunnen kan bli otjänligt på grund av utsläppen. Hennes fastighet med strandrätt i Ybbarpsån är dessutom belägen i ett område som länsstyrelsen har valt ut till Natura 2000.

Miljööverdomstolen fattar följande

BESLUT (att meddelas 2003-10-17)

Skäl

Av 16 kap. 12 § första stycket 1 miljöbalken framgår att en dom får överklagas av den som domen angår, om avgörandet har gått honom eller henne emot, dvs. av den som är sakägare.

Bolaget har genom miljödomstolens dom fått tillstånd att tillverka en viss mängd myrsyra samt därutöver förädlingsprodukter. Processavloppen kommer att ledas till det reningsverk som finns i industriområdet och därefter ut i Ybbarpsån. De ämnen som kommer från tillverkningen av myrsyra m.m. får i allt väsentligt betraktas som lätt nedbrytbara. Det har inte framkommit något stöd för att utsläppen även efter rening skulle kunna få någon negativ inverkan på fastigheterna vid ån.

De förhållandena att GKs fastighet ligger vid Ybbarpsån och att dricksvattenbrunnen är belägen nära åkanten kan därför inte grunda någon rätt för henne att överklaga miljödomstolens dom. GKs överklagande kan därför inte tas upp till prövning.

Slut

Miljööverdomstolen avvisar GKs överklagande.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga

Överklagande senast 2003-11-14

Inge Karlström

Protokollet uppvisat /

Sökord: Talerätt; Miljöfarlig verksamhet; Närboende; Perstorp AB

Litteratur:
